

lje, očetova hvala in zadovoljnost nje nar sladkejši veselje. Pa tudi svojiga bratca je ljubila, če ravno je bil nebogljiiv, in ga je nekatere kazni sprosila, ki jo je z nebogljiivostjo pri očetu zaslužil. Nekiga dne hoče Matevžek logarjeviga Mihca, svojiga tovarša, ki je pol ure daleč prebival, obiskati. Pa previdni oče mu tisti dan tega ne pervolijo; zakaj bil je viharen dan in huda ura je žugala. Ali Matevžek na vse to ni nič porajtal. Zastonj ga dobra sestra prosi, le danes svojiga očeta poslušati in doma ostati. Matevžek molči. Komaj odjužinajo, že ni duha, ne sluha po Matevžku. Šel je k svojimu mladimu perjatlu, se tam prav po željah naskakat.

Proti večeru vstane velik vihar, ploha se vlije, gromenje buči in strele semtertje švigajo — huda ura do terde noči terpi. Matevžka vender se ni domú. Per bližnji cerkvi bije devet, in fantič še ne pride. Po-božni oče za mizo sedé, in iz nekih bukev beró. Kar jim reče Tončika: Že devét, in Matévžka še le ní. Pot pelje tik mémo mlák. Oče! meni se velika nesreča dozděva. Dobra sestra se ne more več zderžati ter skoči bratu na proti. Pa kmalo pride nazaj, stopi k očetu in milo zavpije: Pomagajte! oh pomagajte, tam na mlakah v ločji nekaj joka in ječí. Gotovo je Matevže. Oh oče! dobri oče! pojdite in rešite svojiga sina, rešite mojiga bratca. Ali oče pomenljivo s sivo glavo pomajejo in — se prekrizaje — rekó: Tončika! ni temu tako. Ali ne veš še, de že sto lét tam v globoki mlaki ječí in zdihuje duh neke gospé. Zabredla je bila neko viharo noč v mlako, ter se je s konjem in vozam pogreznila. Sleherni popotnik sliši nje ječanje, ki ga smerti svarí. Ali Tončika se ne da vmiriti, ampak reče: O pustite to pravlico. Gospod učenik so nam že več povestic od duhov povedali in nas prepričali, de je véra v ponočne duhove zastarana prazna véra. Toraj ljubi oče, pojdite in vsmilite se mene in mojiga Matevžka. Njegov mili jok sim z lastnimi ušesi slišala. — Klečé prosi očeta; pa oče pravlici bolj verjamejo in per svoji prejšnji besedi ostanejo. Dobra sestra hiti sama k mlaki,

dobriga bratca rešit. Skerbna sestrice per vsaki hiši ljudi na pomoč kliče: Moj bratec bo v mlaki vtonil! on tam zdihuje in stoka! Prosim, zarotim vas, rešite ga! Zastonj. Merzlo in plašno vsi odgovoré: „Škoda za vsako stopinjo; to je ječanje gospé.“ Moj Bog! vpije dobra Tončika s kviško vzdignjenimi rokami, vsmili se, in daj mi moč, de bom zamogla ljubiga bratca smerti oteti. Serčno skoči zdaj na kraj, od koder se ječanje sliši. — Med tém časam, so oče doma nekako nepokojni bili. Žene jih pod milo nebo. Za drago hčerko jo vrežejo. Po imenu jo kličejo. Nobeniga odgovora. Zdaj vso vas po koncu spravijo. Z več kakor dvajsetimi baklami gredo vsi prebivavci na mlake. Pridejo na strašni kraj. Zares najdejo v ločji Tončiko in Matevžka, tode — mrtva. Sercé na sercu je počivalo. Še smert ni mogla sestrice od ljubiga bratca ločiti. Tončika je hotla brata rešiti, pa je z njim vred v mlaki konec vzela. Z bledim, prepadenim obrazam in molcé padejo dobri oče na svoja mrtva otroka. — „Tončika! Matevžek!“ — še izgovoré, in pri ti priči svojo dušo Bogu izročé. Mertev je sivi starček. — Serce mu je od žalosti počilo. Žalostni in ginjeni položé sosedu stariga župana v grob; brata in sestrice pa, katerih ni mogla smert ločiti, so oba v eno trugo djali in črni zemlji izročili.

Otroci! ali ni bila Matevžkova néboglživost in vraža, „de tam v mlaki le duh neke gospé ječé“ smerti teh tréh oséb kriva? Pa vender bi bili morebiti Matevžka rešili, ko bi jim ne bil ponočni duh po možganih blodil. — Ne verjemite mu toraj, kdor vam bo kaj od ponočnih duhov ali strahov pravil. Če si človek sercé vzame, na tanjko izvir ropota ali ječanja preiskati, ki se kakimú duhu pripisuje, se vselej prepriča, de je bila kakšna žival ali druga znana reč. Včasí se pa kakšen kvantež kaj takiga nalaš zmisli, de ljudi trapá. Nevedni ljudje verjamejo. Taka je bila mende tudi z duham v mlaki. Vražé so že marsikoga v veliko nesrečo pahüle.

Ne dajte se toraj — še enkrat rečem — vražam tako oslepiti, in poslušajte téga, ki vas svari

in vam dobro hoče, sosebno pa stariše, de vas ne bo pozneje vest pekla, ali de vam neboglјivost celo smerti ne nakloni, kot revnimu Matevžku. *M. Košuh.*

Hvaležni sin Jurče.

(Povést.)

Bila je mati, ki je imela sinka z imenam Jurče. Ko nekoliko dorase, ga sama uči brati. Vesel je hodil vsaki dan v šolo, se rad učil in v šoli na vse, kar so gospod učenik govorili, zvestó pazil. Le k dobrimu je skerbna mati njegovo še nepopačeno serce napeljevala, slabih tovaršij ga je varovala, in tako sercu še mládiga fanta strah božji, ljubezen do dobrega in stud do hudiga vcepila. Ko je dvanajsto leto dopolnil, stopi pridni Jurče v prvo latinsko šolo. Težko težko sta se v mestu, kamor ga mati sprejmi, ločila. Skerbna mati dva-, trikrat slovo od sinú vrame, pa se le spomni, mu še kak dober nauk dati. Zadnje besede matere so bile: Jurče! imaj Boga vedno pred očmi in v sercu, ne dovoli nikdar v kaj hudobniga, ne pozabi Boga, in tudi Bog tebe ne bo. Mati se proti domu verne. Jurče pa v mestu ostane.

Noč in dan je mati doma predla in si pri vsim pritergovala, de je le mogla sinu včasih kako petico poslati. Spoznal je Jurče, kako mati zanj skerbi, zato si je nevtrudljivo prizadeval njeno skerb nekoliko s svojim pridam ji poslajšati. — Res v kratkim prekosi vse svoje součence, in večkrat so ga gospod učenik vsim družim v zgled postavili. Ko latinske šole dokončá, ga gospod učenik zavolj njegove pridnosti in pameti, nekimu kupcu priporočé, de je domačiga fantiča branja in pisanja učil. Prav dobro je Jurče tukaj imel. Previdili so ga z vsim, in še nekoliko plačila je dobival. Lepo se je obnašal, je bil prijazen — vse ga je rado imelo. Kdo je bil bolj vesel od Jurčeta. Prec piše materi, de se je vse premenilo, jo tolaži, de ji ne bo treba več od zdaj za naprej tako terdo delati in se noč in dan truditi. O božičnih in veli-

konočnih praznikih, ktere je zmirej težko pričakoval, obišče svojo mater in ji vselej nekoliko denarja da, ki si ga je prihranil, malo njeno ubožtvo. polajšati. Dostikrat je mati na tihim od veselja jokala, viditi fanta tako skerb-niga in hvaležniga. Čez nekaj let, po dokončanim modro-slovji gre na vseučiliše. Ker je bil bistre, umne glave, lepiga zaderžanja, v raznih učenostih dobro znajden, po zveršenih velikih šolah kmalo službo dobi. Njegov ne-vtrudeni prid kmalo naprejpostavljeni spazijo. Zmeraj ime-nitniši dela v roke dobiva, in že čez osem let je vla-darni svetovavec z 2000 goldinarji na leto.

Jurče je bil dobriga in tudi hvaležniga serca. Mislil si je: Veliko dobriga sim od ljudi prejel. Moram biti hva-ležen zato. Narpred na svojo staro dobro mater misli. Ni ji dal pred mirú, de je prišla v mesto k njemu stanovat. Imela je nar lepši dneve pri sinu. Častil in ljubil jo je in vse storil, de ji je le stare dni rezveselil.

Ravno tako hvaležen je bil Jurče proti svojim nek-dajnim učenkam in družim dobrotnikom, ki so mu v šo-lah pomagali. Mati so mu kmalo zamerli. Milo se je po njih jokal. Prav lepo jih je dal pokopati. On pa je stare dni doživel. Zakaj sam Bog je rekel: Poštuj očeta in mater — dolgo boš živel na zemlji. Vse, kar ga je poznalo, je vedilo kaj lepiga od njega povedati. Še po smerti je dolgo v spominu vsih živel.

Tako le, prijatli, Bog hvaležniga skerbno po težavni poti življenja vodi. Gotovo hvaležnost, seosebno do starišev že tukaj plačilo dobi. Bodimo tudi mi hvaležni vsim dobrotnikom posebno pa milim starišem. *Nace Dolinar.*

P t i č k i.

Mala vas je bila okoli in okoli s celim gojzdam sa-mih lepih in rodovitnih drevés obdana. Ko se je spomlad približala, je bilo po lepim drevji vse z zeleno in belo barvo prepreženo. Sadno drevje je bilo nar lepši kinč prijazne Male vasi. Po vejah in po cvetji so bili ptički

domá, lepo so' prepevali in se gnjezdili. — V jeséni so bile tiste drevesa vse polne lepiga sadja vsake verste. Vse je kimalo od rudečih jabelk, hrušek, češpelj i. t. d. Kimovic ni bil nikoli zastonj kimovic. Začeli so pa sčasama poredni otroci in gerdunski šterkovci ljube živalice nadlegovati, preganjati in moriti. Uboge živalice so mogle lepi prijetni kraj zapustiti in se v drugiga bolj mirniga podati.

Nikoli več se zdaj v Mali vasi petje ptičev ne sliši, vse je tiho in žalostno. — Gosence in drugi škodljivi merčesi so si zdaj lepe verte v stanovanje izbrali, požerli cvetje in perje; drevesa stojé gole in brez sadja kot de bi bilo sredi zime. Otroci, ki so popred vsako leto obilno sadja imeli, takó, de so se z njim lučali, — postopajo zdaj žalostno pod suhimi stebli, gledajo po sladkim sadji, pa le jabelčka več ni. Dobri ptički, ki so jih hudoobni otroci in gerdunski šterkovci pokončali, so popred po vsih drevesih škodljive gosence in merčese pokončali in vse lepo otrebili, de je sadje veselo rastlo. Zdaj pa ptičkov ni, pa tudi drevja in sadja ne.

Pustite mile uboge živalice, ljubi otroci! zmiram pri miru, ne preganjajte jih, še le pervadite jih na verte, de nam merčesi drevja ne požro. Ptički so drevja pridni varhi in naši veliki dobrotniki.

A. Praprotnik.

Pes v starosti.

(Basen.)

Per eni hiši so imeli eniga psà že mnogo lét. Dokler je bil mlad ino hudih ojstrih zób, so ga vsi hišni radi imeli, ino mu dobro stregli. Z veseljem so ga gledali, kadar je močno razsajal, ino se šlevil nad kóm. Ponoči je bil marno pazljiv, ino je vsáciga berž osledil, zatorej so ga dobro redili, de je bil grozno debel in strašan. — Ali bolj ko je v letih rastel, bolj je od dneva do dneva lén, malopriden prihajal. Zato je pa moral tudi stradati. En čas je hodil po vasi lonce lizat. Pa povsod so mu po-

lena pod noge metali. Že mu je bilo obupati. Ali zgodi se, ko se je po dvoru prav žalosten vlačil, de ga volk obiše ter vpraša: Ubogi pes, kaj se je s teboj zgodilo? Pes mu odgovori: Žalostne so se mi naklonile. Vse me sovraži, vse mi je nehvaležno. Poprej, ko sim bil mlad ki sim svoje opravila zvestó opravljaj, so me vsi hvalili, čislali; zdaj me pa vse odganja! Ubožec, mu pravi volk: Al veš kaj? Jutri ponese tvoja gospodinja otroka na polje. Tam pustivši ga pojde za delam malo dalej od otroka. V tém prílezem jaz tihoma k zibelki, zagrabilim otročiča, ter ga povlečem, ti pa za menoj hiti ino lajaj, de déte spustim. Takó se boš gospodinja priliznil, in poprejšni zlati časi se tebi odrešeniku vernejo. Zatorej moraš tudi proti meni hvaležen biti, in ne smeš lajati, kadar v hlev po ovco pridem. Ena roka vmiva drugo. Ne ovadi me, ko pridem! Psu tak pogoj dopade. Obljubi volku, kar je želel. Drugi dan gre res gospodinja z otrokam v zibelki na polje. Pokrije spijočiga fantiča, in gre za delam. Pes se pa k zibelki vleže ter zadremlje. V tém pride volk, popade otroka in dirja z njim v hosto. Pes pa za njim. Mati ostrášena rjuje. Pes je otroka otel, kteriga objokana mati z veseljem pobere in stariga psa serčno poglajja. Domá skuha v prvo dobro jéd rešeniku, od kteriga časa je res zopet cele hiše ljubezen vžival.

Za en čas pride volk, kakor sta se bila pogodila, gre naravno v hlev in začne eno ovco za drugo daviti. Pes pa spozna svojo pregreho, se kesá, in jame strašno pred hlevam lajati, de pride gospodar, ter zagleda v hlevu volka. Gre s polenam in ga začne nabijati, de je komaj ušel. Razkačen volk napové drugi dan psu zavolj nehvaležnosti vojsko rekoč: Jutri se vidiva v vélikim gojzdu. Jaz vzamem na pomoč medveda, ti pa, nehvaležnež, kogar hočeš! — Pes se zlo prestraši. Tužen ino žalosten semtertje maha. Ne vé, koga bi na pomoč poklical, kér ima volk nar močnejiga pomočnika. Sim že zgubljen! pravi. Celo noč premišluje, pa si ni vedel pomagati. Zorja napoči. Móra iti. Prav klavern ino skesan se podá v gojzd.

Tako žalostniga sreča na poti maček. Kaj ti je, pes! de si tako klavern in pobit? Ah, odgovori pes, kaj vprašaj, saj mi ne moreš pomagati! Maček: Znabiti pa de, povej! Zdaj pové ino razloži mačku vse na tanjko. Maček ga počne tolažiti, de se bo vse dobro izšlo, kér mu hoče serčno pomagati. Nató gresta oba dva v boj. Ošabni maček pred njim poskakuje rep zvijaje. Kadar blizo gojzda prideta, in ju volk in medved, katerimu je bil volk za pomoč veliko plačilo obljubil, zagledata, se vprašata: Kakšna čudna stvar gre s psam? Oj, kako rep suka! pravi medved. Skriva se, bova vidila, kaj de počneta, kadar sem prideta. Volk se v tam na skali zgrabljeno listje zarije; medved pa na drevo zléze. Za nekaj časa prideta pes in maček, in nobeniga ne najdeta. Nesreča pa je hotla, de ravno zdaj huda muha volka v uho piči, katero je nekoliko iz listja molil, in z njim pomigne. Maček misléč, de si bo kaka miš, plane na listje. Volka strah obleti, pahne vun, se čez skalovje preváli in vbije. Maček ostrašen zleti na bližnje drevo, na katerim je medved tiho sopel. Medved se tudi vstraši ino telebi na tla, de se je pri ti priči iztegnil.

Ta basen učí: Mnogo je tacihi volkov in medvedov, kateri zató ino tam pomagajo, kjer se kaj dobička nadjajo, pè pravici ali po krivici, tega ne gledajo. Tode krivica nazadnje svoje plačilo dobí.

Jvan Obato.

Smešnica.

Neki skoporitec je sleherniga hlapca, preden ga je v službo vzel, prašal, če zna žvižgati. Kteri ni znal, ga ni hotel. Nekdo vpraša skoporitca, zakaj da takó ravna? Jaz pošiljam — pravi skoporitec — hlapca samiga v klet (kelder) po vino, in tu mora takó dolgo žvižgati, dokler vrat ne zaprè, da se prepričam, da ni nič pil.

Zastavice.

Kam gre medved, kadar je dve leti star?

V tretje (létu).

Kakó hodijo Ljubljanski učenci v šolo?

Po nogah.

Zakaj v steklivnicah (glazutah) kupice ali kosarce zlivajo?

Zató, ker jih sežati ne morejo.

Rozalija Eger, založnica. J. Navratil, vrednik.